

Az országos internetfelmérés összegzése

A Könyvtári Intézet 2004. szeptember és november hó folyamán felmérést végzett a magyarországi könyvtárak internet paramétereiről. A felmérés a NKÖM Könyvtári Főosztálya megbízásából készült, részt vett benne valamennyi megyei könyvtár, valamint a Könyvtári Intézet részéről Fazakas Csongor, Vidra Szabó Ferenc, Pétersilka Ágnes és Somogyi József. A felmérés vezetője Fehér Miklós volt.

1. A vizsgálatot megyénként és a fővárosban végeztük el. A felmérésbe mindazon könyvtárakat bevontuk (3615 önálló könyvtár = Könyvtári Statisztika 2003. 44. p.), amelyek könyvtári statisztikai adatokat szolgáltatnak. Néhány adatszolgáltató (például Miskolci Városi Könyvtár) azonban adatait nem összesítve, hanem fiókkönyvtáranként adta meg. Az így közölt adatokat meghagytuk. Ezért jelenik meg a felmérésben 3648 adatszolgáltató.
2. A felmérésbe az alábbi adatokat a statisztikai nyilvántartásból töltöttük fel:
 - megye,
 - az adatszolgáltató könyvtár teljes neve,
 - irányítószám,
 - település,
 - utca, házszám,
 - az adatszolgáltató könyvtár vezetője, annak beosztása,
 - telefon (körzetszám is),
 - fax (körzetszám is),
 - e-mail,
 - honlap (URL),
 - szerepel-e a könyvtár a nyilvános könyvtárak hivatalosan közzétett jegyzékén 2003. december 31-én,
 - működik-e a könyvtár?
 - könyvtártípus (01 – Települési: megyei, fővárosi / 02 – Települési: városi / 03 – Települési: városrészi / 04 – Települési: községi / 05 – Települési: ellátórendszer / 06 – Szak: országos / 07 – Szak: MTA– / 08 – Szak: egészségügyi / 09 – Szak: egyéb / 10 – Felsőoktatási / 11 – Munkahelyi / 12 – Nemzeti / 13 – Egyéb),
 - TEKE-kód Települési / Egyéb nyilvános / Nem nyilvános
 - lakosság száma 2002. I. 1.,
 - lakosság száma 2003. I. 1.,
 - lakosság változása (%),
 - kistérség kódja,
 - kistérség neve,
 - használók számára fenntartott számítógépek száma,
 - internet-hozzáférések száma.

3. A felmérésben az alábbi (statisztikai nyilvántartásban nem szereplő) adatokra kérdeztünk rá:

- A könyvtárban van-e internet? (1 = van / 2 = nincs);
- Az internet-hozzáférés típusa (1 = modemes: PSTN / 2 = modemes: ISDN / 3 = ADSL / 4 = Kábel / 5 = Mikrohullámú / 6 = Bérelt vonal / 7 = Egyéb, és pedig:);
- Sáv szélesség;
- A szolgáltató neve;
- A könyvtár ingyenesen jut-e hozzá (azaz előfizetés díja nem jelenik meg a könyvtár költségvetésében)? (1 = Igen / 2 = Nem);
- Az internet-hozzáférés díját fizető szerv neve;
- Az internet-hozzáférési idő típusa (1 = Határozott idejű: fix időtartamra [1-2 év] pályázaton nyerték az előfizetést, lejártá után a hozzáférés megszűnik) / 2 = Pályázat útján nyerték a hozzáférést, lejártá után a könyvtár továbbra is előfizet) / 3 = Határozatlan idejű [a könyvtár, illetve a fenntartó állja a költségeket, előre láthatóan folyamatosan] / 4 = Egyéb, és pedig:);
- A díjsomag típusa az internet-hozzáférés ideje szerint (1 = Időkorlátlan / 2 = Feltöltőkártyás [óraszám] / 3 = óra/hó);
- Az internet-hozzáférés korlátozottsága (1 = Korlátlan / 2 = Bizonyos helyek nem érhetőek el);
- A könyvtárhasználók számára hozzáférhető-e? (1 = Igen / 2 = Nem).

4. Megállapítások:

4.1. A 3648 adatszolgáltatóból összesen 1156 helyen (31,7%) biztosan van internet.

A 3648 adatszolgáltatóból összesen 1809 helyen biztosan nincs internet (49,6%)

A 3648 adatszolgáltatóból összesen erre a kérdésre 683 helyről nem kaptunk adatot. Ez az adatszolgáltatók 18,7% százaléka.

Mindez megyei bontásban:

Megye	Van-e internet?			Összesen
	Nincs	Van	(Nincs válasz)	
Bács-Kiskun	74	71		145
Baranya	226	25		251
Békés	36	54		90
Borsod-Abaúj-Zemplén	192	53	8	253
Budapest	45	171	195	411
Csongrád		28	59	87
Fejér		46	81	127
Győr-Moson-Sopron	158	42		200
Hajdú-Bihar	53	49		102
Heves		21	111	132
Jász-Nagykun-Szolnok	30	47	26	103

Megye	Van-e internet?			Összesen
	Nincs	Van	(Nincs válasz)	
Komárom-Esztergom	55	36	2	93
Nógrád	104	35	2	141
Pest	28	86	86	200
Somogy	182	71	1	254
Szabolcs-Szatmár-Bereg	151	50	16	217
Tolna	56	37	19	112
Vas	175	53		228
Veszprém	89	78	77	244
Zala	155	103		258
Összesen	1809	1156	683	3648

4.2. Mindez internet-hozzáférési típusonkénti bontásban:

Megjegyzés 1) : A típust nem mindenki adta meg, annak ellenére, hogy jelölte, van internet. Így lehetséges, hogy például Baranya megyében 25 helyen van internet (lásd előbbi tábla), de az alábbi, típusokat kimutató táblában csak 23 internet van jelölve!

Megjegyzés 2) Baranya megye adatszolgáltatása a teljes adatkörre hiányos volt, így e megye vonatkozásában valamennyi kimutatott adatot fenntartással kell kezelni!

Megye	Internet típusa									Összesen
	ADSL	Bérelt vonal	Egyéb	Egyéb VSAT	ISDN	Kábel	Mikrohullám	PSTN	(üres - Nincs adat)	
Bács-Kiskun	36	14	1		6	6	7	1	74	145
Baranya	7	2			10	3		1	228	251
Békés	3	19			7	7	18	3	33	90
Borsod-Abaúj-Zemplén	15	3	1		14	13	5	2	200	253
Budapest	38	42	22		2	52	12	1	242	411
Csongrád	7	3	5		3	2	6	2	59	87
Fejér	23	5	5		8	3	2		81	127
Győr-Moson-Sopron	19	3	2		11		2		163	200
Hajdú-Bihar	17	10	4		12	2	2	2	53	102
Heves	8		2		7	2		2	111	132
Jász-Nagykun-Szolnok	13	8			13	4	4	5	56	103
Komárom-Esztergom	17	1	1		3	3	1		67	93
Nógrád	9	9			5		8	4	106	141

Megye	Internet típusa									
	ADSL	Bérelt vonal	Egyéb	Egyéb VSAT	ISDN	Kábel	Mikrohullám	PSTN	(üres – Nincs adat)	Összesen
Pest	46	7	1		14	7	6	4	115	200
Somogy	14	2	13		21	3	11	7	183	254
Szabolcs-Szatmár-Bereg	14	6	1		15	3	10	1	167	217
Tolna	17		5	1	5	1	5	3	75	112
Vas	10	4	4		14	5	6	10	175	228
Veszprém	27	8	8		22	9	4	3	163	244
Zala	18		3		51	5	11	10	160	258
Összesen	358	146	78	1	243	130	120	61	2511	3648

A 3648 adatszolgáltatóból összesen 2511 helyről nem kaptunk a hozzáférési típusról adatot, azaz vagy nincs internet, és ezért nincs típusadat, vagy van, de nem tudják, hogy milyen típusú az internet.

4.3. Mindez internet hozzáférési időbontásban

A 3648 adatszolgáltatóból összesen 72 helyen (2%) van határozott idejű internet hozzáférési lehetőség, azaz lejárat után feltehetően az internet megszűnik! *Ez az 1156 internethasználók 6,2 százaléka.*

289 helyen (8%) van határozott idejű, egyelőre pályázat útján elnyert és finanszírozott internet hozzáférési lehetőség, amelynek lejárat után a fenntartó fenntartja, illetve fenn kívánja tartani a szolgáltatást. *Ez az 1156 internethasználók 25 százaléka.*

711 helyen (19,5%) van határozatlan idejű, fenntartó által biztosított stabil internet szolgáltatás. *Ez az 1156 internethasználók 61,5 százaléka.*

57 helyen (1,5%) van egyéb formában biztosított internet szolgáltatás. *Ez az 1156 internethasználók 4,9 százaléka.*

2519 helyről (69%) nincs az internet hozzáférési időre vonatkozó adatunk, azaz vagy nincs internet és ezért nincs hozzáférési idő adat, vagy van, de nem tudják, milyen hozzáférési idejű az internet.

4.4. 80 helyen (2,2%) korlátozott hozzáférésű az internet, azaz bizonyos webhelyek tiltottak. *Ez az 1156 internethasználók 6,9 százaléka.*

1052 helyen (28,8%) nem korlátozott hozzáférésű az internet. *Ez az 1156 internethasználók 91 százaléka.*

2515 helyről (69%) nincs adatunk, azaz vagy nincs internet és ezért nincs a korlátozottságról adat, vagy van, de nem tudják, hogy korlátozott-e az internet.

5. A további részletes adatokat négy Excel-tábla tartalmazza. Az Excel-táblák lehetővé teszik az összegzés második, illetve harmadik pontjában felsorolt paramétereire történő keresést, kimutatáskészítést, összevetést.

Az Excel-táblák elnevezése:

- ORSZAGOS ADATBAZIS == valamennyi adatszolgáltató valamennyi adata.
- ORSZAGOS ELORENDEZETT ADATBAZIS == valamennyi adatszolgáltató előrendezett, a kimutatások készítésére alkalmassá tett válogatott adata.
- ORSZAGOS_kesz_megyei tablak == a feldolgozott adatok megyei táblázatokba szedve.
- ORSZAGOS_kesz_tipusok szerinti tablak == a feldolgozott adatok könyvtártípus szerinti táblázatokba szedve.

Az Excel-táblák hozzáférhetőek a Könyvtári Intézet honlapján (www.ki.oszk.hu). Amennyiben szükséges, további igény szerinti kimutatások, táblák készítésében segítünk. (Például kistérségek internetellátottsága, lakónépességre jutó internet hozzáférések száma stb.)

Végezetül ezúton mondok köszönetet valamennyi adatszolgáltató könyvtárnak, valamint az adatszolgáltatást megyénként koordináló megyei könyvtári munkatársaknak, akik önzetlenül segítségünkre voltak a táblázati adatok megszerzésében, és a feladat oroslánrészét elvégezték. Ugyancsak köszönet illeti Ézsiás Anikónak, a BME-OMIKK könyvtárosát az adatelemzésben végzett munkájáért, és valamennyi, a Könyvtári Intézetben dolgozó munkatársamat.

Fehér Miklós

A tárgyszavazás gyakorlata az Országos Széchényi Könyvtárban

A tárgyszavazás 2004 januárjában kezdődött el hazánk nemzeti könyvtárában az OSZK Tezaurusz/Köztzaurusz* segítségével. A múlt év elejétől beérkező könyvek tartalmát az ETO-számokon túl már tárgyszavakkal is kifejezzük. A tezaurusz fejlesztése az intézményben éveken keresztül folyt, frissítése a napi gyakorlat alapján a főszerkesztő jóváhagyásával folyamatosan történik. A tárgyszavazási gyakorlat kialakítását hosszas előkészítő munkálatok előzték meg.

2002-ben a Könyvfeldolgozó Osztály osztályozó csoportja háromnapos tanfolyamon vett részt Ungváry Rudolf, a tezaurusz főszerkesztője vezetésével. Az elméleti és gyakorlati felkészítést célzó oktatás során megismerkedtünk a tezaurusz felépítésével, a lexikai egységek általános alakjával és kapcsolatszerével. A feladatok segítségével bepillanthattunk a tezauruszkészítés titkaiba, valamint konkrét példákon próbálhattuk ki a tárgyszavazást.

* OSZK Tezaurusz/Köztzaurusz: Az OSZK és a közművelődési könyvtárak átfogó tezaurusza 3.0., 2002. Főszerkesztő: Ungváry Rudolf.

A tárgyszavak 2003 szeptemberében kerültek be az általunk használt könyvtári integrált rendszer, az Amicus tárgyindexébe. Ezzel egy időben kezdődött a helyi tárgyszavazási gyakorlat kialakítása az OSZK, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, valamint a MOKKA közös katalógus egyéb könyvtárakból származó rekordjai alapján. Készítettünk egy példatárat, melybe a leggyakrabban előforduló dokumentumok kerültek. Ezekből összesen kilenc táblázat született: irodalom, történelem, nyelvészet, életrajzok, néprajz, művészetek, társadalomtudományok, pedagógia, alkalmazott tudományok; ezek tematikáját a gyakorlati alkalmazhatóság határozta meg. Minden táblázat négy oszlopot tartalmaz: a mintadokumentum címe, számszáma (ETO-jelzete), a MOKKA-ból vett rekordban szereplő tárgyszavak, majd az OSZK tezausz alapján adható tárgyszavak. Például:

Mintadokumentum	ETO-jelzet	MOKKA tárgyszavak	OSZK tárgyszavak
Albert Camus: Pestis	840-31=945.11	francia regény	francia irodalom, regény
Janus Pannonius összegyűjtött versei	871-14(439)=945.11	klasszikus magyar irodalom, 15. század	középkori latin irodalom, Magyarország, vers

Az így elkészült táblázatot vitattuk meg az intézmény munkatársaival több fórumon. Elsőként az olvasói igényeket, valamint a LibriVision és az Amicus keresőfelületének lehetőségeit kellett megismerni az Olvasó- és Tájékoztató Szolgálat vezetője és az Informatikai Igazgatóság egyik munkatársa segítségével, illetve ezeket kellett összeegyeztetni a Magyar Nemzeti Bibliográfia gyakorlatával. Az első módosítások ekkor kerültek a táblázatokba, ezek után az osztályozó csoport munkatársai körében vitattunk meg őket. A megbeszélések során számos módosítási kérelem vetődött fel, amelyeket továbbítottunk a tezausz főszerkesztőjének. Az egyéb problémákat a tájékoztató kollégák vitatták meg. Javasataikat és kéréseiket beépítettük az eredeti táblázatba. Végül Ungváry Rudolfal egyeztetjük módosítási javaslatainkat, aki készségesen elfogadta kéréseinket. A táblázatok alapján használati szabályzat készült, amely tartalmazza mindazokat a megállapodásokat, amelyek a tárgyalások során születtek. Ezt szintén folyamatosan frissítjük a napi gyakorlat alapján.

A tárgyszavazási gyakorlat ezek alapján egyesíti a tezausz használati javaslatának elveit, szolgálja az olvasói igényeket, a nemzeti bibliográfiai elvárásokat, figyelembe veszi a könyvtári rendszer és a tezausz lehetőségeit, amely a kialakult osztályozási gyakorlaton alapul. A tezausz használati szabályzata kimondja, hogy a tárgyszavazás legfontosabb elvei a specifikusság, az egyértelműség és a használhatóság. A specifikusság elve szerint mindig a lehető legpontosabb kifejezést kell megtalálni, amely még kifejezi a dokumentum tartalmát. Ettől csak néhány esetben térünk el a több szempontú kereshetőség miatt. A történelem esetében mind a történelmi korszakot, mind az évszázadot megadjuk három évszázadig.

Mintadokumentum	OSZK tárgyszavak
Magyar honfoglalás, honfoglaló magyarok	magyar történelem, honfoglalás. 9. század, 10. század

Az olvasók tájékoztatását segíti az életrajzoknál érvényes gyakorlat, amelyben összegyűjthetők a különböző művészeti ágak, tudományterületek művelői ország és évszázad alapján.

Mintadokumentum	OSZK tárgyszavak
Így élt Németh László	író, 20. század, Magyarország, életrajz

Ezek alapján rá lehet keresni a XX. századi írókra, a magyarországi írókra, illetve az írók életrajzaira. Hasonlóan a kereshetőség elve szabta meg a határon túli magyarság, illetve irodalmuk tárgyszavainak megalkotását.

Mintadokumentum	OSZK tárgyszavak
Kányádi Sándor versei	határon túli magyar irodalom, Erdély, vers

Amint a példa mutatja, az *erdélyi magyar irodalom, vers* helyett a *határon túli magyar irodalom, Erdély* tárgyszavakat használjuk. A határon túli irodalom története pedig bekerül a magyar irodalomtörténetbe is:

Mintadokumentum	OSZK tárgyszavak
Az erdélyi magyar irodalom története	magyar irodalom, határon túli magyar irodalom, Erdély

Ez keresés szempontjából azt jelenti, hogy a határon túli irodalmat együtt is, illetve területenként is megtaláljuk. Szintén ezt az elvet követi a *nemzetiség* tárgyszó használata, amelynek alapján a hazai nemzetiségekről szóló szakirodalom kereshető vissza. Furcsának tetszhet, hogy a kizárólag a magyar szépirodalmi művek fordításai mellett szerepel a *fordítás* tárgyszó, de ennek segítségével ezek összegyűjthetők, a dokumentumok nyelvére viszont a nyelvi kódból, illetve a szakszám nyelvi alosztásából lehet következtetni.

A földrajzi tárgyszavak gyakori használata miatt felvetődhet a kérdés, hogyan különböztetjük meg az adott országról szóló dokumentumokat. Itt alapvetően két eset lehetséges: helyismeret és útikalauz. Ennek megfelelően mindkét esetben a két tárgyszó együttes használatával lehet keresni: *helyismeret, Magyarország, illetve Magyarország, útikönyv*.

A rövid ismertetőből kiderülhet az is, milyenek a könyvtári rendszerünk lehetőségei. A tárgyi index elemeire egységesen, a keresőfelületen a tárgyszó szerinti keresés (TA) kiválasztásával lehet keresni, de csak az összetett keresés választásánál. A tárgyi index elemei a tárgyi melléktételként szereplő személy- és testületi nevek, címek, a tárgyszavak, a földrajzi nevek és a formai tárgyszavak vagy dokumentumtípusok. Ezek keresését a Boole-féle operátorok, az ÉS, VAGY, NEM, használatával tetszőlegesen lehet kombinálni más keresőkifejezésekkel, vagy akár más tárgyszavakkal is. Ha például a XX. századi francia zeneszerzőkről szóló szakirodalmat keresünk, három tárgyszó külön mezőbe történő beírásával, valamint az ÉS operátor kiválasztásával tehetjük meg. *Zeneszerző ÉS Franciaország ÉS 20. század* (az ÉS-t a mezők közti menüsorból kell kiválasztani). Ennek a

lehetőségnek a használata azért is fontos, mert a teaurusz rengeteg LÁSD ÉS (L&) kapcsolatot tartalmaz, amelyek el vannak látva ugyan a rendszerben utalókkal, mégis nehezítik az olvasók számára a keresést, ha nem ismerik őket.

A rendszer felkínálja a tárgyi kulcsszóra (TK) való keresést is – az egyszerű keresés menüben is –, ami olyan esetekben hasznos, mint ha például a *magyar irodalom* tárgyszót tárgyi kulcsszóként írjuk be, ilyenkor ugyanis a rendszer visszakeresi mind a *határon túli magyar irodalom*, mind a *magyar irodalom* tárgyszavakkal jelölt rekordokat. Hasonló a helyzet a *latin irodalom* esetén, ahol mind az *ókori*, mind a *középkori latin irodalommal* jelölt tételek megtalálhatóak. Meg kell említeni a rendszer egyik korlátozását, mely az egy keresés során 1000 tétel szám feletti megtalált rekordokat nem jeleníti meg. Így a gyakran használt tárgyszavak önmagukban kereshetlenné válnak, mint például a *magyar irodalom*, *magyar történelem*, *Magyarország*, *20. század*, de előbb-utóbb potenciálisan minden tárgyszó elérheti az 1000-es tétel számot, és ez aztán nehezíti a kereshetőségét. Így ezeket szűkítőként, vagyis második tárgyszóként ÉS operátorral kapcsolva használhatjuk a keresés során.

A Magyar Nemzeti Bibliográfiai rekordszolgáltatás és a rekordok egyenkénti letöltése megköveteli, hogy minden tétel önmagában is teljes legyen. Így például a magyar történelmi tárgyú művekből nem hagyható el a *magyar történelem* tárgyszó annak ellenére, hogy a teaurusz használatának specifikussági elve ezt megkövetelné, amennyiben egy adott történelmi korszakkal kifejezhető a dokumentum tartalma. A tételben a tárgyszavak sorrendjét meghatározó elvek: a generikustól a specifikusig haladunk a tárgyszavak megadásával, ezek közül mindig az utolsó

az időt kifejező tárgyszó. Ezt követik a földrajzi tárgyszavak, majd a dokumentumtípust kifejező formai tárgyszavak. Mindezek az MNB egyes szolgáltatásaiban (HTML- és PDF-formátum, CD-ROM) 2005 januárjától jeleníthetők meg.

Egy év tapasztalata alapján elmondható, hogy az Országos Széchényi Könyvtár tárgyszavazási gyakorlata integratív, azaz több elvet érvényesít, sokféle igényt igyekszik egyszerre kielégíteni, amit csak az Amicus és a teaurusz esetleges korlátai befolyásolnak. Mindkettőt folyamatosan fejlesztik, így idővel a kezdeti nehézségek folyamatosan csökkenni fognak. Távlati célunk, hogy a 2004. előtti, csak ETO-számokkal ellátott rekordok is elérhetőek legyenek a tárgyszavakkal történő keresés során.

Szalóki Gabriella

Olvasói Professzionális Munkaállomások az OSZK-ban

2004. szeptember 9-ikén adták át hivatalosan az Országos Széchényi Könyvtár, valamint az Informatikai és Hírközlési Minisztérium közös fejlesztésében létrejött – az országban egyedülálló – új számítógépes rendszert, az OPM-et (Olvasói Professzionális Munkaállomások). Az Országos Széchényi Könyvtár több éves átfogó szakmai programot terjesztett be az Informatikai és Hírközlési Minisztériumhoz, annak egyik elemeként megvalósult OPM révén az intézmény jelenleg a világ egyik legkorszerűbb számítógépes szolgáltatásával áll az olvasók rendelkezésére.

„Az informatikai társadalom építésében a szaktárca egyik legfontosabb szövetségesei a könyvtárosok, hiszen a bibliotékák a kiadványok őrzése mellett a tudáselosztás és -terjesztés fő bázisai” – mondta Kitzinger Dávid, az IHM főtanácsadója a hivatalos átadási ünnepségen.

A nemzeti könyvtár új szolgáltatásának köszönhetően a látogatók az elektronikus dokumentumok olvasása mellett azonnal megírhatják tanulmányaikat, elkészíthetik dolgozataikat, jegyzetelhetnek az olvasmányokból, hiszen a teljes Microsoft Office-csomag (szövegszerkesztő, táblázatkezelő, adatbázis-kezelő), valamint weblapszerkesztő program is rendelkezésükre áll. Az interneten egyre gyakrabban jelentkező pdf-formátumú dokumentumok olvasására Acrobat Reader és e-book olvasására alkalmas, illetve mozgókép nézgető szoftvert is telepítettünk, a dokumentumok valamilyen adathordozón haza is vihetők. A bibliotéka olvasótermeiben elhelyezett száz számítógépről közvetlenül elérhetővé váltak az elektronikusan archivált anyagok, elektronikus dokumentumok és az országos adatbázisok: természetesen az OSZK összes elektronikus adatbázisa, katalógusa, CD-ROM-adatbázisa, elektronikus könyvei is, akárcsak az EBSCO folyóirat-adatbázisok és az EISZ (Elektronikus Információs szolgáltatás). Lehetővé vált a teljes körű, ingyenes internethasználat is. *A rendszer informatikai feladat szempontjából is különlegesnek, egyedinek mondható.* Az OPM rendszert két szerver, 100 komplett olvasói számítógéppel

gép (monitor, egér, billentyűzet és fejhallgató), 2 adminisztrátori gép, szkennerek, nyomtatók. CD- és DVD-író, valamint digitális fényképezőgép képezi. Egyszerre száz olvasó tudja használni a munkaadásokat. Ugyanakkor a könyvtár jelenleg 43 000 beíratkozott olvasót tart nyilván, mindenkinek külön-külön egyéni hozzáférési joga és saját, maximum 150 MB-os tárhelye van, tehát ez azt jelenti, hogy virtuálisan valójában 43 000 terminál (számítógép) áll az olvasók rendelkezésére. A konkrét tárolóhely biztosítása az utolsó dokumentumelmentéstől számított hét nap. tehát folyamatos használat esetén akár hónapokig is használható. A klienseket egy 200 Gigabyte-os fájlserver és egy 6,8 Terrabyte-os tároló server szolgálja ki, ami egyben az OSZK épülő Digitális Könyvtárának tárhelyét is biztosítja.

Az olvasó a munkáját kezdheti azzal, hogy saját „asztalt” alakít ki magának, amelyet megtalál, valahányszor csak belép a rendszerbe. Kérésre – kizárólag könyvtárosok közreműködésével – egyéni digitalizálás végezhető, természetesen az állományvédelmi szempontok és a szerzői jogi előírások figyelembe vételével. A tárhelyen elhelyezett dokumentumokat, szerkesztett szövegeket, a webről letöltött anyagokat a Reprográfiai Szolgáltatónál telepített PC-n a könyvtár munkatársai – kizárólag az OSZK által forgalmazott mágnes- vagy kompaktlemezre (CD, DVD), egyéb adathordozóra – díjfizetés ellenében át is másolják, vagy e-mailben a felhasználó által megadott címre átküldik, illetve távoli hozzáféréssel (FTP) elérhetővé válik számukra. A dokumentumok nyomtatására – fekete-fehér vagy színes – térítés ellenében szintén lehetőség nyílik. Az olvasók saját notebookjukat is bevihetik, és a jövőben, a WI-FI-rendszer kiépítését követően, csatlakoztathatják a rendszerhez.

A rendszer különlegessége abban nyilvánul meg, hogy az olvasó egy munkahelyen mindazt a szolgáltatást megkapja, amit egyébként más könyvtárakban esetleg több munkaadáson tudna csak elérni, miközben minden olvasó egyedi, saját maga által kialakított felülettel és tárhellyel rendelkezik.

A tervezés menete és fázisai elolvashatók az Országos Széchényi Könyvtár honlapján: http://www.oszk.hu/frame_hu.htm?hun/szakmai/tervek/tervek_index_hu.htm

Tóth Ferenc Tibor